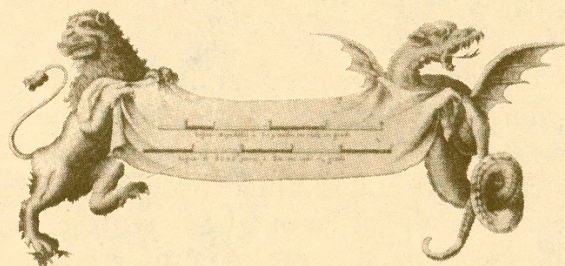

Full informatiu núm. 5
desembre de 1990

Generalitat de Catalunya
Departament de Política Territorial
i Obres Públiques
Institut Cartogràfic de Catalunya
Cartoteca de Catalunya

Adreça: c. Alfons XII, núm. 19, 08006 Barcelona
Adreça postal: c. Balmes, núm. 209-211, 08006 Barcelona
Telèfon 218 87 58 – ext. 253 – Tèlex 98471 – Telefax 218.89 59

1. HISTÒRIA

La Cartoteca de Catalunya (CTC), creada l'any 1985 (decret 73/1985 del 3 d'abril) i oberta al públic el 12 de març de 1986, és una secció de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, organisme autònom que depèn del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya. La seva missió és el recull, la conservació i la difusió de material cartogràfic.

2. DESCRIPCIÓ DELS FONDS

La condició de cartoteca general que té la CTC implica que els seus fons cobreixen tant cronològicament com geogràficament i temàticament un espai amplíssim. El volum principal de material correspon a documents cartogràfics, però es disposa també d'un arxiu fotogràfic, un fons documental i una biblioteca, estretament relacionats amb la cartografia.

2.1 Arxiu cartogràfic

2.1.1 Cartografia fins al segle XIX

Està formada per mapes originals, la majoria impresos i una petita part de manuscrits, i per edicions facsímils. Cronològicament es poden trobar des de les formes més primitives de representació cartogràfica fins a la cartografia moderna, passant per portolans, mapes del renaixement i cartografia temàtica i institucional del segle XVIII i sobretot del XIX. Un altre apartat important el constitueixen les sèries cartogràfiques, com ara els primers fulls del Mapa Topogràfic Nacional 1:50 000 o edicions facsímils d'alguns dels primers mapes nacionals aixecats a partir del segle XVIII (França, Bèlgica, Suïssa,...). Cal destacar una col·lecció de mapes impresos de Catalunya a partir del segle XVII, un bon nombre d'exemplars de la Península Ibèrica, i un fons de cartografia de l'àrea de Cadis i Gibraltar.

2.1.2 Cartografia del segle XX

Mapes solts: Es poden consultar mapes topogràfics, temàtics, plànols, etc així com cartografia aixecada per nous procediments: ortofotomapes, d'imatge satèl·lit, etc. Una bona part de mapes són referits a Catalunya ja que es compta amb la producció de l'Institut Cartogràfic de Catalunya a més d'una còpia de la resta d'exemplars impresos a Catalunya (Dipòsit Legal). També hi ha una bona representació de cartografia de la resta de l'estat espanyol, tant global com per comunitats autònomes, províncies, etc. La CTC està fent un esforç per reunir mapes de l'estranger i en aquest sentit s'ha aplegat documentació cartogràfica de diversos països, sobretot d'Europa.

Mapes en sèrie: Un dels aspectes més potenciats a la CTC és la cartografia topogràfica i general de tot el món a escales mitjanes. A més de les col·leccions referides a Catalunya i Espanya (MTN 1:50 000, etc) s'ha posat èmfasi en l'obtenció de col·leccions de l'estranger. D'aquesta manera, la CTC disposa de mapes de tot el món a escala 1:1 000 000 i de mapes de més de quaranta estats dels cinc continents. A més de cartografia convencional també n'hi ha d'imatge satèl·lit, ortofotomapes i sèries temàtiques. L'any 1990 aquest apartat s'ha vist incrementat amb sèries cartogràfiques de les següents àrees:

Alemanya	Finlàndia
Barbados	França
Belize	Gàmbia
Botswana	Guatemala
Dinamarca	Guyana
Dominica	Hondures
EUA	Hongria

Irlanda del Nord	Regne Unit
Islàndia	Somàlia
Itàlia	Suècia
Kuwait	Suïssa
Lesotho	Swalitzàndia
Libèria	Tanzània
Luxemburg	Trinidad i Tobago
Macau	Txecoslovàquia
Malawi	Uganda
Malta	Unió Soviètica
Noruega	Xile
Polònia	Xipre
Portugal	Zàmbia

El fons cartogràfic es complementa amb un bon nombre d'atles generals, nacionals i temàtics referits a Catalunya, Espanya i més de 50 estats i regions de l'estranger. L'any 1990 es varen rebre atles de: Amèrica, Andorra, Bolívia, Catalunya, Colòmbia, Espanya, Etiòpia, França, Hongria, Indonèsia, Itàlia, Malta, Panamà, Portugal i Xina.

2.2 Biblioteca

Té bàsicament el caràcter de biblioteca de suport i referència en l'estudi dels documents cartogràfics, a més d'un fons històric força heterogeni. També compta amb publicacions periòdiques, i un fons de fulls solts i literatura grisa. Es complementa amb la biblioteca tècnica especialitzada de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, que pot consultar-se en línia des de la CTC.

Del material bibliogràfic cal destacar-ne la col·lecció de repertoris cartogràfics i d'històries de la cartografia, un apartat de llibres de viatges i expedicions científiques així com llibres de geografia. Pel que fa a publicacions periòdiques, la CTC està subscripta a les principals revistes nacionals i internacionals relacionades amb la història de la cartografia i el món de les cartoteques. També compta amb un fons de revistes antigues malauradament molt incomplet. Finalment, en l'apartat de fulls solts i literatura grisa, s'aplega el material que no es troba en els circuits normals de difusió, d'entre els quals cal esmentar les actes i comunicacions de diversos congressos internacionals relacionats amb el tema.

2.3 Arxiu fotogràfic

Està format per fotografies en diferents suports i per microformes que reproduïxen material cartogràfic referit a Catalunya i dipositat en d'altres institucions catalanes, de la resta de l'estat espanyol i de l'estranger. Des de 1989 també disposa del Fons Cuyàs, una de les col·leccions fotogràfiques privades més importants de Catalunya, que recull un gran nombre de vistes de pobles i ciutats, tradicions, monuments, etc. referits majoritàriament a l'àrea de parla catalana. L'any 1990 s'ha incorporat un fons de fotografies de diversos indrets de Catalunya preses des d'avió l'any 1929 pel fotògraf Josep Gaspar.

2.4 Fons documental

- Fons de documentació personal del Dr. Eduard Fontserè, donació de Maria Fontserè, Vda Iglésies: correspondència personal i professional, manuscrits d'escrits acadèmics, material de les institucions de les quals era membre (Servei Meteorològic, Societat d'Astronomia...), etc.
- Fons de l'Oficina d'Informació Urbanística (OIU), cedit pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya: plans aprovats per les diferents comissions d'urbanisme, referents a Catalunya i fins a l'any 1980.
- Fons de l'exposició "L'obra pública a Catalunya 1850-1982": fotografies que il·lustraven l'apartat històric de l'exposició.

3. INCREMENT DEL FONS DURANT L'ANY 1990 I NOMBRE TOTAL DE PECES CONSULTABLES ALS DIFERENTS ARXIUS

	1990	Total
Arxiu cartogràfic:		
Fins al segle XIX	174	2 504 registres
Segle XX, fulls solts	1 680	11 761 registres
Segle XX, sèries	18 040	52 453 registres
Total	19 894	66 718 registres
 Biblioteca		
Històrica		7 980 registres
De suport	745	3 461 registres
Total	745	11 441 registres
 Revistes		455 títols
 Arxiu fotogràfic:		
Fotografies	427	16 719 registres
Negatius Cuyàs		17 500 registres
Total	427	34 219 registres
 Microformes		17 600 microformes

4. SERVEIS

4.1 Consultes

A la CTC hi ha tres sales de consulta amb un total de 10 places per als usuaris.

L'accés al material es fa a través de diversos catàlegs, manuals o informatitzats. Només la producció bibliogràfica de l'Institut Cartogràfic de Catalunya és de lliure accés.

– Catàlegs de l'arxiu cartogràfic

El material cartogràfic es pot localitzar a través d'un catàleg unificat al qual es pot accedir manualment (accés per lloc geogràfic, per autor o per tema) o en línia (amb accessos combinats per lloc geogràfic, autor, editor, tema, any, títol, registre, signatura i escala). Aquest catàleg inclou tota la cartografia dels segles XIX i XX, tant els fulls solts com els mapes en sèrie, així com els atles. Durant l'any 1991 s'ha previst d'entrar la resta de material històric fins al segle XVIII.

A part d'aquest catàleg general, hi ha dos fons cartogràfics amb entitat pròpia, consultables a partir de dos catàlegs manuals ordenats per municipis. Finalment, la producció cartogràfica catalana des de l'any 1982 (Dipòsit Legal) disposa d'un catàleg separat, ordenat per ordre alfabètic de llocs geogràfics.

– Catàlegs de la biblioteca

Llibres: Es pot accedir als llibres a través d'un catàleg d'autors i obres anònimes i a través d'un catàleg temàtic (grans temes i tipus de material: història de la cartografia, institucions cartogràfiques, etc).

Revistes: Hi ha un catàleg de títols de revista amb l'estat de les col·leccions i un butlletí de sumaris.

- Catàlegs de l'arxiu fotogràfic
El material fotogràfic es pot localitzar a través d'un catàleg manual ordenat per ordre de llocs geogràfics, o en línia amb accessos combinats per lloc geogràfic, autor, títol, data i tema.
Les col·leccions especials (Cuyàs, Gaspar) es consulten a través de llistes separades (inventaris).
- Catàlegs del fons documental
El fons documental és accessible a través de llistes d'inventari, dades complementàries, etc.

4.2 Servei d'informació

La CTC facilita a l'usuari informació relacionada amb història de la cartografia, documentació sobre altres cartoteques (adreça, fons, condicions de consulta, serveis de reproducció, etc), cartoteconomia, etc.

4.3 Servei de fotocòpies

La CTC ofereix un servei de fotocòpies que poden ser DIN A2, DIN A3, o en paper continu, per a la reproducció del material cartogràfic, limitada per l'estat de conservació del material o el format de les peces. El servei de fotocòpies no cobreix la reproducció de llibres o de revistes, excepte en casos especials i sempre que les característiques dels documents ho permetin.

5. HORARIS

Dimarts	9 - 14 h	16 - 18.30 h
Dimecres	9 - 14 h	16 - 18.30 h
Dijous	9 - 14 h	16 - 18.30 h
Divendres	9 - 14 h	tancat

Vacances: La CTC tanca de l'1 al 31 d'agost, 1 setmana per Nadal i 1 setmana per Setmana Santa.

6. NORMES

- A l'entrada cal presentar el DNI o el passaport com a document acreditatiu i signar en el llibre de registre.
- L'usuari ha d'emplenar una butlleta de petició per cada document que vol consultar.
- El material cartogràfic es consulta amb l'ajuda d'un full de metacrilat que s'ha de col·locar sobre el document.

7. ACTIVITATS DE L'ANY 1990

7.1 Usuaris i visites col·lectives

- Nombre d'usuaris durant l'any 1990: 520
- Nombre de visites col·lectives: 15

7.2 Publicacions

- Llibre del 1er Curs de doctorat: *Introducció general a la història de la cartografia*
- Nadala 1990: *La principauté de Catalogne et le comté de Roussillon par le sieur abbé Baudrand, 1703* (facsimil i fullet explicatiu)
- Calendari 1990 de l'Institut Cartogràfic de Catalunya

- "Assaig d'anàlisi formal dels mapes de Catalunya del segle XVIII". Article publicat a *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* (núm. 22)

7.3 Congressos

- IFLA: International Federation of Library Association and Institutions (Estocolm, agost)
- LIBER: Ligue Européenne de Bibliothèques de Recherche. Groupe des cartohtècaires (París, setembre)
- IMCOS: International Map Collectors' Society. Reunió anual (Londres, juny). Congrès (Washington, octubre)

7.4 Conferències

- Funció de les cartoteques: conferència a l'Escola Universitària de formació del professorat d'EGB de Barcelona (abril)

7.5 Cursos

- Curs de doctorat en col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona: Introducció general a la Història de la Cartografia (gener)
- Curset sobre el tractament dels documents cartogràfics als arxius. Mestratge en Arxivística (febrer, març)
- Curset sobre les ISBD (CM) International Standard Bibliographic Description (Cartographic Materials) al Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (Barcelona, abril)

7.6 Altres

- Corresponsalia per a l'estat espanyol de la publicació *Bibliographia Cartographica*, editada a Berlín
- Vicepresidència del "Bureau de Groupe des Cartothècaires" de LIBER
- Estada de treball d'1 setmana a la Geography and Map division, Library of Congress, Washington

8. ACTIVITATS PREVISTES PER A L'ANY 1991

- 2on curs d'Història de la cartografia: Història de la cartografia de la Península Ibèrica i la seva extensió al continent americà (febrer).
- Exposició i conferència: 300 anys de cartògrafs catalans, dins dels actes del 1er Congrés Català de Geografia (març).
- Organització del Congrés del Groupe des Cartothècaires de LIBER. Barcelona, 1992.
- Publicació de l'obra de Mn. Colomer: La cartografia de la Península Ibèrica.